

ПЕРУ И БОЛИВИЯ

ЗЕМЯТА НА ИНКИТЕ, ЛАМИТЕ И ПИСКОТО II.

ТЕКСТ И СНИМКИ: ЗЛАТИНА ЙЕРЖАБКОВА

За любителите на могъщите гледки и древните култури Перу и Боливия несъмнено са едни от синонимите на изживявания, изпълващи сърцата с превъзносящо възхищение от природните красоти и дълбоко преклонение пред човешкия гений. Затова и не е изненадващо, че тези страни заемат челните места в списъците на ревностните пътешественици. Достатъчно е да бъдат споменати названия като Мачу Пикчу, Наска и Титикака, за да усетите тръпката от неизвестното, величественото и прекрасното. Както обаче отбелязахме още в първата част от нашия разказ, Перу и Боливия в действителност означават много повече.

На път за Арекипа, днес един от най-големите градове в Перу, отбиваме от Пан Американа, за да спрем край гробището Чаучила, принадлежащо на древна прединкиска култура. Малко след 19 часа е, но вече е съвсем тъмно, което засилва тръпката от зрелището, разкриващо се пред очите ни. Навремето покритите с дъски от най-здравото дърво в Южна Америка, кароба, растящо както покрай бреговете на Тихия океан, така и в пустинята, са били отворени от испанците заради нажитите, с които индианците се изпращали своите мъртви в отвъдното. Освен кости и умислено деформирани

черепи, които са отличавали аристокрацията от обикновените простосмъртни, виждаме и добре съхранени мумии, седящи в пренатална позиция с лица обърнати на изток. Предшествениците на инките по тези места са оставяли телата на покойните естествено да се мумифицират, след като предварително са остъргвали месото от костите, върху които отново са навличали кожата на починалия. Съвършено запазени са косите на някои от мъртвите, в които са вплетени и кичури отрязани от техните близки - според вярата на индианците, по този начин те са отнасяли късче от своите роднини със себе

си. Потресаваща е гледката на мумифицираните бебета, на които в гробовете е отредено специално място, на около метър по-високо от нивото, на което са положени възрастните покойници. Логиката на тази традиция кореспондира с идеите на множество други религии, предполагащи за чистите, неопетнени от грехове създания по-ранно прераждане в следващия живот.

Към сутринта стигаме до Арекипа (2454 м.н.в.), откъдето за пръв път съзираме някои от по-известните върхове Андите: Чачани (6075 м.н.в.), Пичу-Пичу (5675 м.н.в.) и Мисти (5822 м.н.в.), един от

осемдесетте вулкана в т. н. Долина на вулканите, изригвал за последно неколккратно през 1870 год. Настаняваме се в бивш католически пансион и след кратък сън излизаме на разходка из колониалния град. Постройките в центъра са изградени от бял вулканичен камък, откъдето произхожда и прозвището на Арекипа, „Белият град“. Официалното име на града пък се свързва с легенда, според която войнствено настроените инки искали да завземат тези плодородни земи. Местните жители, миролюбиви земеделци от етноса аймара (застъпен предимно в Боливия, Перу е обитавано главно от индианците кечуа – бел. авт.), обаче не отвърнали на провокациите, с които се опитвали да предизвикат война. Тогава инките ги попитали, дали могат да останат в техните земи, а те отговорили просто: „Аре, кипа“ (Да останат).

Испанците през 1540 год. основават тук типично колониално градче, чиято най-голяма забележителност е манастирът Санта Каталина (1579 год.). Обителта, съхранила почти непроменен първоначалния си облик, предлага своеобразно свидетелство за живота на монахините, предимно креолки или дъщери на индиански началници. Не по-малко интригуваща е галерията с картини от школата в Куско, комбинираща елементи на късното ренесансово изкуство със символи от индианската традиция и нерядко изобразяваща светците с индиански лица. Идеята заложена, в необикновеното съчетание, произтича от осъзнатата роля на изобразителното изкуство като средство за комуникация с народа, който не е говорел езика на своите завоеватели – именно чрез него е испанците са се опитвали да привлекат индианците към християнството.

ВСЯКА СТРАНА ИМА СВОИТЕ „НАЙ“...

Отправляме се към Колка, един от най-дълбоките каньони в света - 3269 м. мерено от най-високите околни върхове на Андите до нивото на едноименната река, протичаща през него. Поредните възхитителни гледки, които ни предстои да видим, са терасовидни полета в плитките части на разтварящия се пред нас каньон, над който в ранната утрин очакваме да съзрем кондори в полет. Следващата ни цел е Пуно, град разположен на брега на езерото Титикака. Във височина около 4000 м. минаваме покрай стада викуни, плахи еднокопитни животни, които дори за да снимате от голямо разстояние, се изисква да бъдете изклю-

чително тихи. Отново спираме след падането на мрака, за да се вгледаме в небето, което за пръв път от престоя ни в Перу е изцяло изчистено от облаци, и най-после откриваме отдавна търсеното от нас съзвездие на Южния кръст.

На следващата сутрин ни предстои разходка с лодки по най-високо разположеното плавателно езеро в света, Титикака (3800 м.н.в). Намира се на границата между Перу и Боливия, а името му се обяснява от две теории. Първата изхожда от езика на племето аймара и допуска, че по-рано названието му се е произнасяло като Титикаха, или тити - голяма котка т.е. пума, и каха – сив. И действително, погледнато от високо, езерото напомня тялото на пума, и то сива, какъвто е цветът на водата. Възможно е обаче да се е произнасяло

и като Титикарха, което пък означава каменна пума. С това тълкуване се свързва легендата, според която първият инка Манко Капак е слезъл на земята стъпвайки върху скала с формата на лава на пума, намираща се на т.н. Слънчев остров.

Основна атракция на езерото са плуващите острови Урос, които индианците аймара правят от блокове от загниващи корени на дървета, които свързват с дебели въжета и покриват с тръстика. От същата тръстика, която използват и за храна, индианците строят своите домове, лодки, училища и църкви. Възникването на островите отново обясняват две теории. Възможно е предците на днешните им обитатели да са се опитвали по този начин да се спасят от нападенията на инките. Допуща се обаче и че този начин на живот им е давал, благодарение на възможността за активен риболов, единствен шанс да преживеят през дългите периоди на суша.

Продължаваме към Боливия, по-точно към Ла Пас, най-високо разположената столица в света (3600 м.н.в.), съответно най-добре предпазената от пожари, тъй като кислородът тук е три пъти по-малко отколкото на морското равнище. В града, чието първоначално име Нуестра Сеньора де Ла Пас се превежда

като Нашата дама на мира, посещаваме основните християнски храмове, в които най-голямо впечатление ни правят тяхната претрупаност с украси и преди всичко изobraженията на Богородица, напомнящи по-скоро индианската Пачамама (буквално майката земя), богиня на плодородието, чиято функция в представите на християнизираният население приема именно дева Мария.

Жените ни заинтригват с малките бомбета, които по изумителен начин успяват да задържат на главите си без каквито и да били помощни средства. Боливийската ни екскурзоводка, внучка на един от основателите на града, ни разказва, историята на английски евреин, който се опитал да забогатее внасяйки на безценица закупени бомбета, които от известно време вече не се носели в Европа. След неуспеха си сред мъжете, убеждава жените, че шапките са по последна парижка мода – и естествено съумява да ги продаде. Аксесоарът от своя страна по-късно се превръщат в отличителен белег на националното облекло на боливийките.

КЪМ ИМПЕРИЯТА НА ИНКИТЕ

Най-голямата забележителност в Боливия обаче е друга, руините на Тиванако (Тиауанаку), сакрален и „административен“

център на култура, предшестваша периода на инките, просъществувала от 1200 г. пр.н. е. до 1200 г. от н.е. Седмица преди да пристигнем в един от ъглите на последния, четвърти етаж от полуразрушената, по-рано седеметажна пирамида, археолозите са открили мумията на млад може би 20 годишен жрец в пренатална позиция, със злани доспехи и с малка лама в ръцете си. Усилените разкопки след това забележително откритие естествено продължават с още по-голям ентузиазъм и по време на нашето посещение. Светилицата тук са съхранени само частично. В непосредствена близост се намира колониално селище построено от камъните на унищожените от испанските завоеватели прединкски и инкски храмове. Най-добре запазено е издълбаното в земята в светилище (напомнящо по форма басейн) със стени „украсени“ с множество релефи на полу-човешки/полу-животински глави – храм, който след 1200 г. н. е. инките са използвали като календар.

Устройството на календара на инките напомнят и изображенията върху т.н. Слънчева порта, в чийто център е изобразен върховния бог Виракоча. В средата на комплекса се намира, изваяна от монолит статуя на божество, стара 2200 г., която колонизаторите християнизират, издълба-

вайки на рамото ѝ тригълник, като символ на светата троица, Божието око и кръст. Самият кръст в действителност не е чужд символ за инките. В техните представи неговия горен връх олицетворява кондора или небесния живот. Лявата и дясната му страна символизируют живота на земята, в който се улавяват качествата на хищника, пумата, като символ на силата, и ламата – животното, което храни и облича хората. На долната част на кръста се изобразява змията, представляваща подземния свят.

Връщаме се в Перу, където последните дни от престоя си ще прекараме в Куско, един от главните центрове на Империята на инките, на чиито основи възниква още

през 16 век испански град. По пътя към него разглеждаме паметници на характеризиращата се със своите канибалски ритуали култура Пукара, просъществувала във времето между 1500 и 1000 г. пр. н. е. Посещаваме и църквата Сан Педро, известна като южноамериканската сикстинска капела, където откриваме множество изображения на бога на слънцето. А в една от фермите за отглеждане на ламы и техните по-малки „братовчеди“ алпаките не устояваме на изкушението да погалим тези животни и да се снимаме с тях.

Самият град Куско (3360 м.н.в.) е разположен в края на т. н. Свещена долина. Над него се намира оформената като глава на

пума крепост Саксайхуаман, откъдето инките се отблъсквали нападенията на дивите племена от джунглата. Днес над Куско се издига статуя на Исус Христос, а самият град отдавна е загубил формата си на тяло на пума. Паметниците на инкската култура тук са многобройни – баните Тамбомачай, пещерите Кенко, където на времето са се извършвали обреди и предсказания, крепостта Писак и религиозния център Оятайтамбо, откъдето за нашата група започва пътя към последната ни цел, едно от най-прекрасните места на планетата, най-удивителния град създаден от инките, крепостта Мачу Пикчу (виж брой 2/2007). ■

